

REVISTA · ILUSTRATA ·

COSINZEANA

REDACTIA · SI · ADMINISTRATIA
· CLUJ · PIATA · CVZA-VODA · 16

DIRECTOR ȘI REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA
Prim-colaborator al revistei: Alexandru Hodoș

Abonamentul se plătește înainte. Un an Lei 200.—, jumătate de an Lei 100.—, un număr Lei 10.—
Pentru instituții de stat, particulare și strelnătate Lei 240.— pe un an

Rugăm cu toată înzistența pe abonații restanțieri ai acestei reviste, ca să binevoiască a-și regula abonamentele trimițându-ne fără întârziere sumele ce ni se mai cuvin până la sârșitul anului curent.

UN CUVÂNT CĂTRE S. S. R.

de
SEBASTIAN BORNEMISA

Ardealul va avea din nou onoarea să fie vizitat de Societatea Scriitorilor Români, de data aceasta sub noul ei președinte, care este academicianul poet Octavian Goga. Un prilej de rară sărbătoare și un entuziasm, care pe aceste plaiuri nu a lipsit niciodată, — va strângeși de data aceasta la un loc pe toată lumea noastră culturală și scriitorii vor putea, de sigur, să fie mulțumiți de călduroasele aplauze, pe care le vom risipi din belșug cu toții, în fața celor ce vin să ne mângâie auzul cu vraja scrisului românesc. Vom face-o aceasta cu atât mai mult, că astăzi este pentru prima oară când S. S. R. vine la noi sub conducerea unui scriitor răsărit din solul nostru și care reprezintă în literatura românească prin excelență sufletul Ardealului, cu toate durerile și năzuințele lui. Dar, am dori din inimă, ca visita S. S. R. de data aceasta să nu fie numai un scurt prilej pentru un entuziasm trecător, ci să mai însemne și altceva. Să fie piatra de hotar, dela care să înceapă acum după războiu lupta pentru creierea unui mediu literar în sânul societății românești, streină și cu totul nesimțitoare astăzi pentru astfel de lucruri. Nu vrem să-i facem nimănui o vină și mai puțin, un reproș pentru stările deplorabile, în care se zbate astăzi mișcarea literară. Cine nu vede însă, că din maldărul de infusii, care ni s'au dat dela 1918 încoace, lip-

sește tocmai aceea, pe care am fi așteptat-o mai cu drag și mai nerăbdători? Este *infusiunea literară cinstită*, singura care nu s'a strecurat încă nici până astăzi pe acest pământ firav și secătuit de toate puterile sale. Și cât de mult ar fi trebuit să vie această infusiune, o știu mai ales aceia, care se sbat de ani de zile, ca să înstăpânească pe aceste plaiuri drepturile și vraja scrisului românesc, dând în acest scop o luptă desnădăduită, când cu indiferența publicului, când cu vitregia unor condiții economice, care numai proprii unei înfloriri literare nu sunt. Dar lupta n'a fost grea numai pentru aceasta. A fost grea și pentru că dela războiu încoace onestele publicații literare întemeiate fără de desubturi speculative, nu au mai avut concursul acela ideal al scriitorilor, după care apoi să profite însuș scriitorul. Ideile de sindicalizare a vieții în toate ramurile, ei au robit pe neașteptate și în măsură mai mare decât ar fi fost permis și pe scriitorii români și astfel ei s'au ținut departe de lupta, pe care totuși au dat-o și aci și dincolo stăruinți suficiente pentru a stânjeni o indiferență păcătoasă și a pune o stavilă cât de cât avalanșei unui scris pornografic, care se resfață astăzi pe toate chioscurile de ziare din largul țării.

Lămurit și precis: Scriitorii români, credem, că nu mai pot continua pe drumul acesta. Și personalitatea dlui Octavian

Goga, care dispune de-un simț psihologic fecund și ascuțit, va ști să-i împrime Societății Scriitorilor Români din nou caracterul acela de idealism, care pe vremuri ridicase atâtea mândre drapele literare și făurise un mediu atât de prielnic scrisului național.

Picurând în această chestiune ceva din teoriile economice, noi credem, că este chiar în interesul scriitorilor, ca să ajute la creierea acestui mediu și cu jertfe, căci creiat odată mediul literar, el va putea cu siguranță să răsplătească și talentul cel mai puternic.

Ducem această problemă în fața scriitorilor noștri chiar acum, din îndoite motive. Pentru că este aproape de începutul unui an nou, când se vor porni de sigur noi publicații literare și vor înceta oboșite altele vechi și pentru că ni se pare un rar prilej de-a spune aceste lucruri acum, când reprezentanții cu răspundere ai scrisului românesc calcă pe acest pământ, ca să împlinescă totuși și o misiune, nu numai să se bucure de o primire călduroasă, care nu lasă în definitiv după ea nicio dără de sămânță.

*

La larg deci, iluștri, răsfățați ai muzelor! Coborâți din cetățuia voastră de izolare și sămânați în toate vânturile. Scrișul voștru are o altă chemare decât aceea de-a sta răvășit în scrin! Asaltați cu el publicațiile orfane de-atâta vreme și lăsați-l să străbată pretutindeni în largul masselor populare, ca să creiem cu îndoită forță acel *mediu literar*, care este apanajul neamurilor civilizate și fără de care o mișcare literară nu-și poate împlini sacra misiune! Făcând aceasta, cel puțin pentru provinciile unite, — vă veți împlini de sigur, o datorie de conștiință!

O comoară în fundul mării

— Desmormântarea vaporului „Laurentic” —

În luna Ianuarie 1917, pe vremea războiului, vaporul englez *Laurentic* fu atacat de un submarin german și scufundat în apropiere de țărmul Irlandei. Pușini își amintesc, desigur, de acest nenorocit incident al luptelor maritime, căruia nu i s'a dat prea multă însemnătate în văltoarea sângeroasă a atâtor grozăvii omenești. Dar, acest *Laurentic* nu era un vapor ca oricare altul. Nu atât prin mărimea lui, deși reprezenta o capacitate de 15 mii de tone, cât prin bogăția extraordinară pe care o transporta. Pe bordul vasului se găseau, într'adevăr, 3.193 lingouri (drugi) de aur, prețuind fiecare câte 1.500 livre sterlinge. O avere neînchipuită, cu care s'ar putea plăti, cu vârf și îndesat, toate datoriile României, se prăbușise în fundul mării.

Se înțelege, că o asemenea comoară nu putea fi lăsată în părăsire, și enormele grămezi de aur turburau necontenit liniștea guvernului englez. Dar cum să le mai pescuiești deacolo, din nesfârșita cetate a valurilor?

Ei bine, marina britanică a săvârșit și această minune. Întreprinderea era legată de oarecare greutate și de multe primejdii, căci *Laurentic* își dormea somnul său de veci la o adâncime de patruzeci de metri sub apă, cecece înfățișează cea mai mare apăsare pe care o pot suporta scafandrii în mare. În asemenea condițiuni, acești îndrăsneți cercetători ai adâncurilor nu pot sta cufundați în apă mai mult de o jumătate de oră, și numai mulțumită unor măsuri ingenioase, luate pentru a li se ușura munca, operațiile de salvare a vasului au fost duse la bun sfârșit. Toți experții au declarat, că niciodată nu s'a realizat o lucrare atât de anevoioasă, și că inginerii cari au făcut planul și l-au dus la îndeplinire merită admirația lumii întregi.

Noi credem, totuș, că Anglia i-a admirat mai mult, pentru că cecece s'a mântuit din ruinele înecate ale lui *Laurentic* întrece orice închipuire. Scafandri au scormonit toate încăperile vasului scufundat, au descoperit lăzile minunate, le-au ridicat de-asupra, una câte una, cași cum s'ar fi coborât într'o mină periculoasă, unde în fiecare moment pân-dește o catastrofă. Din fericire, n'a fost nicio victimă omenească. Sca-

fandrii și-au făcut datoria, scoțând la suprafață 99 la sută din comoara socotită pierdută. Ei au salvat 13.166 de drugi de aur. În fundul vasului n'au mai rămas decât 28 de drugi, pe cari nimeni n'a mai fost în stare să i găsească. Acești 3.166 de drugi reprezintă o avere de 5 000 000 livre sterlinge. Gândiți-vă, că livra ster-

lumea, bogăție dela care stăpânul își luase de multă vreme gândul... 4.500.000.000 lei!

Bineînțeles, că inginerii cari au condus periculoasele lucrări, cași scafandrii cari le-au executat, au fost răsplățiți în chip regesc, și fiecare dintre ei și-a luat partea lui de noroc din revărsarea acestui bănet. Răsplata n'a fost de geaba, mai ales pertru aceștia din urmă. În afară de riscurile pe cari le-au înfruntat cu prețul vieții scoborându-se la o atât de mare adâncime, în afară de oboseala supraomenească pe care au biruit-o, ei au avut de dat adevărate lupte... submarine cu animalele oceanice. În deosebi, scafandrii au fost atacați de așa numiți „câini de mare”, sau: delfini, cari voiau cu orice preț să mănânce carne de om. Unul din scafandri a fost atât de serios amenințat, într'o zi, încât toți tovarășii lui au fost siliți să sară în ajutorul victimei, încingându-se o luptă învieușunată cu „câinile de mare”. Oamenii s'au apărat cu cuțitele, învingându-și în cele din urmă dușmanul.

La sosirea scafandrilor în portul Portsmouth pe bordul micului vapor de salvare *Racer*, o mulțime enormă era de față și curagioșii înotători au fost primiți în triumf. Fotografia pe care o reproducem și noi aici reprezintă unul din acești scafandri, în momentul când i se dă drumul în mare. (El se gândește, probabil, dacă se va mai întoarce vreodată pe pământ!)

Ne pare foarte rău, că nu suntem în măsură să oferim și fotografia tezaurului recucerit...

Un scafandru care se coboară în adânc de 40 de metri pentru a ridica aurul din vaporul *Laurentic*.

lingă, după cursul zilei, valorează 900 lei, și socotiți cât ar valora, pentru România, această bogăție de aur, care zăcea în pântecul găurit al unei corăbii, la patruzeci de metri sub apă, undeva lângă coasta Irlandei, bogăție peste care treceau valurile, bogăție părăsită de toată

Fantasia omului este fără de margini. Aci vedem pe isteții americani introducând un nou joc de popice cu roate de automobil. Jocul acesta a luat naștere în Florida și se 'ntinde ca părjolul pretutindeni în America.

SE CERĂTORII

TEOFIL BUGNARIU

Prin miștele de pe „Coasta morii“
Imprăștiati pe 'ntinsele răzoare
Cu albele cărări șerpuitoare
Coboară chiuind secerătorii.

Și-s numai clăi de grâu în urma lor
Și numai cruci din snopii de jărătic...
Și bicele cu pleasna de fuior
Pocnind în urma carelor cu grâu
Răsună lung, din deal în deal, zănatic.

— Cu fețele de bronz, cu ochi de jar
Și plni de primitivă sănătate,
Cu coasele pe umerele late
Coboară cadențat, cu pasul rar
Flăcăi voinici, și 'n urma lor șirete,
Cu secerile lucii prinse 'n brâu
Un stol sglobiu și 'nbujorat de fețe.

Și în amurgul roșu ce se lasă
Din depărtarea zăriștelor sure,
Purtând de-asupra ochilor de mure
Cununa grea din spice de mătasă
Un moș mărunț pășind din răspuțeri
Zorește-aprins în fruntea tuturoră.

Și clocote văzduhul de cântări...

Ajunși așa în margine de sat
Lângă troița 'n haină de lumină,
In glas tăcut, cu sufletul curat
Ingenunchind cucernic, se închină
Secerătorii lanului bogat.
Și când din colbul drumului de țară
Ridică-și ochii dornici către cer,

Din purpurial zărilor mister
In inimă-le pacea se coboară. —

Cu un mănunchiu de busuioc lscat
Și cu aghiasmă, bine să-i cuvinte
Pe drumul alb, cu pas târâgânat
Părintele le iese înainte,
Ș'acolo lângă cruce, ca un sfânt,
Cu dreapta înspre ceruri ridicată
Stropindu-le cununa 'nbelșugată
Din gura lui înalța-se cuvânt:

— Dă Doamne rod în spicul sfânt
[de grâu
Și soare cald în vara viitoare,
Și varsă ploaia, plină ca un râu
Peste belșugul negrelor ogoare...

..Și 'n sotul alb din fiecare casă
Cu cotele și olurile pline,
Copii, femei, bărbai și orișicine,
Șuvoiuri reci de apă vie varsă
Peste cununa grea de grâu bobat...

Și e atâta bucurie 'n sat!

Din cote curge apa pe cununa
Stropind belșugul galbenelor spice,
Și satul 'ntreg e numai voce bună
Când zărilor din deal în deal răsună
De cântece și pocnete de bice...

Iulie 1924.

Rustice.

O poveste adevărată...

Petrea Dascăluț

Trăia odată, într'un sat ferit de ochii lumii, un om mai bun de cât pâinea cea caldă, a cărei miros își gădile nasul și îndeamnă și pe satul să ia o coajă în gură.

Așa era și omul acesta. Numai trecându-i pe dinaintea, simțea un imbold, care nu te slăbea până nu te împrieteneai cu el și împrieteni odată nu mai știa cum să te desfaci din legăturile de prietenie, odată cu capul.

Și pe lângă bunătatea aceasta de suflet, omul nostru mai avea și o judecată sănătoasă, cumpănită și în pornirile lui ținea cumpăna dreptății, mai cu sfințenie decât cel mai drept judecător. Mai bine trecea din al său, decât să păgubească sau neîndreptățească pe cineva.

Îi merse veste și hărniciei cu care își vedea de treburi și cu care sare în ajutorul semenilor săi, când îi cercau năcazurile.

Gospodăria lui era rânduie, deși nu încărcată din belșug, căci nu era din ce să stoarcă îngrămădeală de bunătăți, dar erau din darul lui Dumnezeu de toate la casa omului.

Satul îl ținea într'o cinste foarte mare și vorbă de ocară nu arunca nime împotriva lui, căci cu lumina sa să fi încercat a-i căuta pricină, și nu ai fi putut, Doamne ferește!

De această cinste el se bucura nu numai din partea sătenilor, ci și a oamenilor cu carte: a preotului, a învățătorilor și a notarului.

— „Dacăș avea credincioși tot ca pe Smântână — așa-l poreclise pe omul nostru satul, — așa garanta că n'ăș avea cui da canoane în sf. Paresimi, spunea părintele, de câte ori venea vorba de starea morală a credincioșilor.“

Învățătorii îl aduceau ca pildă oamenilor cu copii de școală:

— „Smântână, de ce și-i poate trimite regulat? El n'ar avea lipsă să-l trimeată pe unul cu oile, pe altul la lemne, ca voi? Pentru ce cu copiii lui poți începe prelegerile la vreme și se pot continua fără întrerupere până la examen?“

— „De-ar avea toți judecata și ascultarea lui Smântână, ai notărăși de-a dragul! Ai putea ținea rânduială cu slujbele satului, ai varsa impozitele la vreme, ai fi cruțat de atâtea observări neplăcute din partea superiorilor. Și acestea numai și numai din pricina nedisciplinării, cărora una le zici și ei alta fac“.

Di Traian Grozăvescu în mijlocul amicilor săi, care l'au primit cu mult drag cu prilejul sosirii sale la Cluj, pentru a cânta la Opera maghiară.

Din alegerile engleze:

Ceasul sorții, cu care s'a marcat în alegerile din Anglia situația diferitelor partide. Chipurile celor trei șefi politici: Baldwin, Asquit și Macdonald ce urcau sau se coborau, după cum era situația în sălile de votare. Lumea curioasă apoi se'ngrămădia înaintea ceasului și privia roata norocului care e, vai, foarte schimbătoare!

asa vorbea notarul cu oamenii primăriei.

Dar cu toată îngrămădeala asta de onoruri, pe Smântână nu-l vedea, nici membru în consiliul comunal al satului, nici între episcopii bisericii, și cu atât mai puțin printre cei, cari formau statul școlar.

Mulți se vor mira de aceasta neluare în socotință a vredniciei lui, sau, unii, nu vor crede în realitatea povestirii mele.

Cei dintâi pot să se mire, că au pentruce, iar cei din rândul al cobilea, să creadă, că așa a fost Smântână, după cum l'am descris și dacă vor căuta cu atențiune, fiecare va găsi câte un Smântână în satul, unde-i este dat să trăiască.

Eroul povestirii mele avea toate însușirile unui om de frunte și-și vedea de treburile lui ca nimeni altul și și-ar fi văzut desigur și de treburile altora, dacă ar fi fost încr. dirțat cu așa ceva, din partea celor chemați.

Dar cine își aducea aminte în

toil și alergările sgomotoase ale alegerilor de Smântână, cel, căruia nu-i auziai gura și nu-l vedeai în zilele premergătoare nici batăr odată în crășma satului, unde se puneau toate la cale? Căpeteniilor satului: preotului, învățătorilor, notarului, nu le venea de loc în minte Smântână, cum nu-i vine în gând săcerătorului în luna lui Cuptor, că n'are căciulă. Prea se îmbulziau alții în sufletele lor, și prea îi asurzeau și orbeau obraznicii cu laudele și făgăduelile.

Numai după ce treceau alegerile și se putea cumpăni vrednicia celor aleși, mai pe răgaz, se vedea, că cineva lipsește dintre cei însărcinați cu purtarea de grijă a treburilor obștești și acela era Smântână.

Toți vedeau greșala făcută și unii o mărturisiau pe față:

— „Iar am lăsat pe Smântână pe din afară.“

Smântână, care nici odată nu s'a arătat dornic de-a ajunge în fruntea altor oameni, nici nu s'a îmbulzit la locul de cinste sau de căpătuială, începu și el dela o vreme a se gândi: că oare din ce pricină rămâne el totdeauna pe din afară dintre cei luați în seamă cu toate părerile de rău, pe care le vede la cei ce pregăteau aceste lucruri. Dar din multe svonuri, cari se lăseau, dânsul nu putea să se dumirească asupra adevăratei pricini. Unii îi șopteau la ureche: „Mai ieși și

d-ta, nene Smântână, în lume. Mai lasă vatra și treburile d-tale și mai închină cu unul și cu altul!...

Alții, îl scuturau de mănecă: „N'ai auzit, că dreptatea a murit de mult? Pentru ce mai țini dară mortul în casă?“

Smântână da din umeri, ca un copil rătăcit, pe care-l întrebi încotro e satul cutare. Pricepea, dar nu înțelegea, vorba șugubățului Onofrei:

— „Mă, Smântână e ca untul, cu cât îl bați mai mult, cu atâta-i mai bun.“ Așa și dânsul, cu cât auzea mai multă laudă în juru-i, cu atât, părea că-i cresc mai mult însușirile bune cu cari era înzestrat dela natură.

Câteodată i-se făcea și lui lumină înaintea ochilor și vedea, că cinstea și omenia sunt împinse de toată lumea înapoi, dar nu putea fi altcum, orice s'ar fi întâmplat.

Smântână a murit de bătrânețe și în lunga lui viață n'a dat nici odată afară din ogașa omului de omenie. Dar cu toate acestea calități frumoase, n'a fost învrednicit nici cel puțin odată ca să fie pus și el în vreo slujbă cât de modestă, de a satului.

Osânda adevărată i s'a adus însă numai după înmormântare, când preotul a rostit la căpătâiul lui următoarele cuvinte:

— „A fost prea cinstit ca să fi putut ajunge în vre-o deregătorie!“

O pereche turcească modernă.

Schimbările mari, prin care a trecut Turcia se văd și din această ilustrație. Tânăra mireasă, care e verișoara soției lui Kemal pașa, nu s'a mai dus înaintea altarului îmbrăcată la față ci așa cum ar merge oricare femeie europeană.

DESAMĂGIRE

Novele de Ion Agârbiceanu

Baldwin

șeful partidului conservator și noul șef al guvernului englez, care a luat locul lui Macdonald.

Apariția noului volum de romane al dlui Ion Agârbiceanu, apărut la București în editura „Ancora”, ne dă prilejul să vorbim încă odată despre opera literară a talentatului prozator transilvănean. O facem cu o deosebită plăcere, chiar dacă nu ne vom folosi, în acest loc, de prea multe cuvinte.

D. Ion Agârbiceanu e o veche cunoștință a publicului românesc. A-l mai recomanda acestuia ar fi să ne luăm o sarcină inutilă. Numele autorului Arhanghelilor a început să fie răspândit încă de-acum douăzeci de ani, din paginile „Luceafărului” dela Budapesta și Sibiu, unde, laolaltă cu Octavian Goga, Ion Luca, Alexandru Ciura, Maria Cunțan și ceilalți scriitori ai aceleiași generații, au însemnat o răspântie nouă în năzuința culturală a acestui colț de țară: orientarea spre literatura regatului liber. Proza dlui Ion Agârbiceanu, izvorând dintr'o inspirație firească, a rămas cu toate acestea a pământului acestuia. Oamenii din novelele sale, cu patimele și năzuințele lor, erau ai locului acestuia. Societatea ardelenescă n'a găsit tâlmăciu mai fidel.

Înșurire acesteia, i s'a alăturat însă o altă și mai prețioasă. Opera dlui Ion Agârbiceanu e străbătută de un puternic suflu moral, din respirația liniștită, creștină, a căreia se desprinde un liniștitor înțeles idealist.

Amestecat și în vâltoarea luptelor politice, dl Ion Agârbiceanu e directorul ziarului Patria și e deputat în Cameră. Aceasta însă nu-l împiedică să depună o bogată activitate literară, colaborând la mai toate revistele noastre. Cosinzeana îl numără deasemeni printre colaboratorii săi. Reproducem mai jos din volumul „Desamăgire” următoarea novelă:

O nebunie trecătoare

Din ziua disolvării întâiului parlament al tuturor românilor, Vasile Albu, doctor în drepturi, om din generația care apropie șazeci de ani, își pusese tare hotărârea care-i mistuia de vr'o jumătate de an: Se va alege deputat! În familia lui se știa că omul acesta blând și bun, când își ia o hotărâre, e încăpățânat ca un catâr, dar toțuși, și copiii și nevasta, bănuind că bătrânului n'o să-i fie de bine deputația, încercară în fei și chip să-l convingă că nu-i pentru el o astfel de slujbă.

— Ce să cauți tu acolo Vasile? îi zicea nevasta. Acolo e ceartă, acolo e gâlceavă, e nevoie de oameni iuți la limbă, să se știe tăia din vorbe ca din săbii ascuțite; acolo,

după cum se vede, e nevoie de oameni porniți și pătimiși, buni de gură dar răi de lucru, cărora să nu le pese, de o zi perdută. Ce să cauți acolo tu, căruia îți pare rău de un ceas nefolosit, căruia îți place munca sistematică și să vezi cu ochii rezultatele? Apoi nu bați de seamă că în vremea din urmă ai scăzut din puteri, vrei să-ți grăbești moartea cu călătoriile grele de azi, cu hotelele neîncălzite din capitală? N'avea grije, și fără să pui tu umărul, țara nu se va prăpădi.

Dar fură zadarnice toate stăruințele femeii, plânsetele și chiar amenințările ei. Vasile Albu se dete'n coate cu partidul dela putere și se alese deputat. El habar n'avea de partidele politice, nici de animosi-

tățile dintre ele: voia să ajungă în parlament în interesul superior al Țării.

Cât de mult regretase că nu și-a pus candidatura la întâile alegeri! Cât de altfel ar fi mers lucrurile n'ară dacă ar fost el acolo! Ar fi reușit cu siguranță, pentru că îl cunoaște tot jurul de omul cel mai cinstit: a muncit în tăcere, dar cu frumoase izbâzni, douăzeci de ani, în mijlocul acestei populații.

Dar în toamna lui 1919 nu s'a gândit să candideze: i se părea atunci că lucrul cel mai bun ce-l poate face, e să-și continue în tăcere, dar cu stăruință, munca lui de mai înainte. Își făcuse chiar o doctrină despre adevărul căreia cerca să convingă și pe alții, el o botezase a „continuității”: „oamenii să nu se miște, să rămână la locul lor, altfel răsturnarea și harabura ar fi prea mare”.

În mijlocul unei munci intensive nu-i trecuse nici odată prin gând că va ajunge vr'odată om politic, dar, dela deschiderea întâiului parlament decând gazetele începură să aducă vorbirile deputaților, de când văzu că aleșii națiunii nu se pot împăca, o dorință arzătoare se încuibase în inima sa, ca o limbă de flăcără, ce creștea zilnic, și-l mistuia de viu. Nu-și mai putea vedea de treburi ziua, nu se mai putea hodi noaptea, își pierduse pofa de mâncare și îmbătrânea văzând cu ochii. El se conștinse că lipsește ceva în parlament, tocmai lucrul pe care, D-zeu știe cum, își închipuia că numai el singur e în măsură să-l dea.

De-aceea fără să se gândească la altceva decât la necesitatea prezenței sale în parlament, își făcu propaganda electorală și se alese c'o majoritate frumoasă, Vorbirile

Din alegerile americane.

În alegerile americane au desvoltat o febrilă activitate și partidele feministe. Aici vedem partidul „La Follette” luând parte la o mare întrunire din New-York, ținută împotriva lui Coolidge, care însă toțuși, sau poate tocmai pentru această, a izbutit.

de program și le spuse cu destulă greutate, nu doar, că n'ar avea limpede în cap și în inimă ce avea să spună, ci din motivul că mereu i se imbulzeau pe limbă fraze dintr'o mare cuvântare, care-i arsesse sufletul de-o jumătate de an și care, având s'o rostească în parlament, avea convingerea neclintită, că va schimba fața țării.

Deși nu mai fusese nici odată în capitala României, Vasile Albu nu fu curios să vadă nimic din atracțiile ei; închis în camera dela hotel, se pusese vârtos pe lucru, așternând pe hârtie, cuvintele, ideile sentimentele, care-l ținușe în friguri atâta vreme. Fraza curgea arzătoare; mâna lui bătrână abia răzbea să poarte condeiul pe cât de iute se imbulzeau propozițiile. Nici el nu-și dădea seama pentru ce își mai scrie discursul, după ce de o jumătate de an îl știa pe din afară. Își spunea doar atât: „Să-l mai rotunzesc! Să-i dau nițică poleitură”.

Cu cât se apropia ziua în care avea să vorbească, cu atât era mai liniștit: i-se părea că de pe acum se resimt și colegii deputați, și trecătorii de pe drum și țara întreagă de efectul discursului său: atât de convins era, că un puternic și călduros apel la unirea tuturor forțelor din țară, un cald apel la patriotismul tuturor era cu neputință să nu dea rezultate covârșitoare. Și vorbirea ce-i furnicase sângele bătrân și-i topise inima de-o jumătate de an, era într'adevăr, țesută din cele mai calde și curate sentimente.

În sfârșit, ceasul cel mare bătu. Bătrânul urcase tribuna extrem de liniștit și începând să vorbească nu mai văzu pe nimeni, ochii lui se pierdură par'că în infinit. El vorbea

par'că, nu oamenilor ci sufletului neamului, potolit, încet, chiar cu o nuanță de oboșeală în glas.

Ici și colo în rândurile deputaților se ridicau șoapte:

— Asta o iea dela facerea lumii.

— Cine va fi destul ce rezistent o să audă o cazanie.

— Nu, într'adevăr, n'are partidul alți oratori decât această hodorpagă bătrână? — Și după o jumătate de ceas, deputații începură să se strecoare din sala de ședință. Abea rămaseră vr'o treizeci, până la sfârșitul vorbirii lui Albu.

Când coborî dela tribună, bătrânului i se păru că e alt om, că e alta lumea din jurul său, și adânc satisfăcut că și-a făcut datoria, convins că toate lucrurile o să meargă spre binele țării de-aici în co'lo, se duse la locul său unde aștepta ca într'o visare, până la sfârșitul ședinței.

Nu se mira deloc că nu vine nimeni să-l felicite, să-i strângă mâna. Era convins că toți colegii sunt adânc pătrunși de adevărurile spuse de el, hotărâți să înceapă o bună activitate spre binele țării, și el știa de mult, că oamenii, când se petrec mari schimbări în sufletele lor, nu-s vorbăreți, ci tac și meditează. Dar vedea bine în ochii, pe fețele lor, că schimbarea cea mai mare se va face, în sfârșit.

Naiv și evlavios cum era, era ispitit nu numai să mulțumească lui Dumnezeu că i-a ajutat să facă această întorsătură fundamentală în viața politică a țării, ci chiar să-și facă semnul crucii.

În dimineața următoare, cumpără înfrigorat toate ziarele. Toată noaptea visase pagini de ziare cu articole cu litere cât pumnul în care, reproducându-se cuvânt de cuvânt,

Din curioșitățile modei.

Un frumos șal de Chiffon-Velvet, cu brodărie artistică, reprezentând în spate un pân minunat. După haină femeile care poartă astfel de șaluri se numesc femei păuni.

dicursul lui, se arăta noua eră politică ce începe, o binefăcătoare eră de înțelegere frățească și de muncă încordată. Întâiul efect al vorbirii sale îl căută în ziare.

Dar zadarnic cercetă paginile întâi ale tuturor gazetelor; nici un cuvânt nu găsi despre adâncă schimbare

Una dintre cele mai de seamă probleme ale comunicațiilor noastre este fără îndoială deschiderea de noi drumuri prin Carpații falnici, care să îngăduie cu mai multă ușurință accesul de-o parte și de cealaltă a lor. În bugetul Ministerului de comunicații este luată pentru anul acesta o considerabilă sumă, care se și utilizează, după cum vedem și din această ilustrație. Ea reprezintă începutul unui tunel, care se va tăia la Teliu și un depou mare, care s'a zidit tot aici pentru primirea și repararea locomotivelor.

pe care o prevedea bătrânul. În sfârșit, după o cercetare amănunțită de-o jumătate de ceas, descoperi în reportajul parlamentar din două zile, rezumată în câte zece rânduri cuvântarea sa.

Simțea că i se întunecă vederea, dar, repede își luă curaj, zicându-și că ziarele de dimineață n'au avut vreme să-i comenteze discursul, nici să i-l reproducă după notele stenografice. Așteptă pe cele de seară. Dar în aceste nu se mai pomenia cu nici un cuvânt despre discursul său.

Vasile Albu avu senzație că se potignește, și se sprijini bine în bastonul său, cum stătea într'un colț de stradă cu un vraf de gazete subsoară. Noaptea, nu putu să adoarmă, decât după ce ajunse la convingerea că cei mai mulți ziaristi sunt evrei pe cari puțin îi interesează evenimentele cu adevărat naționale. Dar mâne la Cameră, se va vedea, cu siguranță, efectul vorbirii sale.

Dar ziua următoare la Cameră fu o așa de mare izbucnire de patimă, încât ședința trebuia să fie suspendată.

Bolnav, bătrânul se întoarse la hotel, și spre marea lui bucurie, află o telegramă care-l chema de urgență acasă.

Cât a fost de lung și de obositor drumul până acasă, bătrânului i se părea scurt; se acătase de-o ultimă nădejde: vorbirea lui n'a avut efectul așteptat în capitală, în vechiul regat, dar desigur acasă, în Ardeal, unde sentimentul național e mai viu și mai puternic, lucrurile se vor fi schimbat radical!

Însă desiluzia lui trebuia să fie desăvârșită. Gazeta de partid, de-acasă, nu pomeni un singur cuvânt despre vorbirea lui; lumea eră tot așa de certată ca și mai înainte, desorganizarea vieții publice care-l nicidea pe Albu, eră aceeași. Nimic

Din alegerile engleze!

O englezoaică fără servitoare mergând la urnă, ca să depună votul, și-a lăsat pe cei doi copii în grija sergentului din coș, până se va reîntoarce. Și sergentul își face cu plăcere și datoria de bună, ca și pe cea de polițist.

nu se schimbase din ceia ce lăsase; vorbirea lui răsunase în vânt.

Acasă, răcit, bolnav, zăcu o săptămână în pat. Când se sculă, cea dintâi scrisoare ce-o făcu, fu demisia lui din deputație, din motive de boală. Nevasta, celind-o, nu mai putea de bucurie.

— Cum? E posibil?

— Da. Se vede că m'a fost atins puțin nebunia.

— Și ce ai de gând să faci?

— Mă întorc la teoria mea.

— La care teorie?

— A ceea a continuității în muncă.

Nu e vorba de răsturnare ci de clădire. Lucrurile vechi nu vor cădea până când nu vor crește cele nouă în locul lor. Iar aceste nu cresc decât prin munca fiește căruia la locul lui. Vorbele nu plătesc nimic, știam eu de mult, dar îmi părea că lipsește cuvântul cel adevărat. Eu l-am spus, dar discursul meu n'a plătit o ceapă degerată: a fost o vorbă. Iar nouă ne trebuie fapta cea adevărată, nu cuvântul. Și fapta nu se produce în mijlocul vorbelor, ci în tăcere. Fii liniștită, n'o să mă mai vadă parlamentul!

Însă ceilalți membri ai familiei nu fură chiar așa de mulțumiți ca doamna Albu. Mai ales unul dintre

feciorii bătrânului, profesor de liceu, care visa un post de director. Acesta îi vorbi cu înconjur de posibilitatea unei compromiteri, despre obligațiile cari le are față de alegători.

Bătrânul se infuriie:

— Ce știi tu, abea un mânăz care-ai început să sburzi prin viață? Să mă compromit, că părăsesc politica vorbelor și mă reîntorc la aceea a faptelor? Obligații față de alegători? Dar nu le-am fost ca un tată și până acum, deși n'am fost deputat, și nu le voi fi și pe viitor? Poate ai niște planuri", sfârși bătrânul înțelegându-l cu privirea-i sură.

Tânărul nu mai zise nimic, nici atunci, nici mai târziu. Ștuse el, că hotărârile bătrânului nu le poate schimba nimeni, că-i încăpățânat ca un catâr, dar prea fusese ademenitor visul său, cu directoratul de pe lângă liceul din orașul X!

Din ziua aceea, Ion Albu, liniștit fără nici o desiluzie acum, întră întreg, în furnicarul ocupațiilor sale. Simțea că are destulă energie de muncă și voia să s'o cheltuiască toată, dând preț fiecărei clipe trecătoare.

Prohibiția alcoolului din Statele unite a dat naștere la o înfloritoare contrabandă de beuturi, care se introduc pe uscat prin cele mai îndrăznețe mijloace. Autoritățile americane depun în ade-văr o vigență uriașă pentru a învinge răul, dar nu prea isbutesc. Aci vedem o barcă a poliției „arestând” o altă barcă, care duce alcoolul prin contrabandă la țarm.

cercau să-și scape viața urcându-se pe munte. Se urcau și cădeau, însă în cădere instinctul le îndrepta picioarele în formă de vâsle. Se urcau și iar cădeau, încât după mii de ani picioarele, cari cearcă să le susțină în văzduh au devenit aripi.

Cât adevăr, în această teorie! Câți savanți nu și-au bătut capul, fără să ajungă la rezultat.

Spiritul creator nu-i lipsește acestui popor, are și el arta sa originală și cum la noi pe pământ e atât de căutată originalitatea, Măgarii ar face vâlvă. Că au poezie am mai spus-o. Ceia ce nu place în poezia lor e un sentimentalism cam exagerat:

*Frumoasa mea cu mici copii
Cu dușii albi și mari,
Cu pielea ta catifelată
Ca de mătase pari.*

*Vin în livadă ca să-ți jur
Pe tot ce mi-e mai drag,
De nu mă vei putea iubi
Voi trece-al morții prag.*

Că au inventat și ei mașini, nu se va mira nimeni. E adevărat, că n'au șuruburi mici și că nu se ocupă cu lucruri migăloase. Copita nu e potrivită pentru a ține un ac cu gămălie.

Lucru care m'a mirat mai mult e opera Măgarilor.

Intr'o schiță apărută într'o revistă drăgălașă: Cosinzeana, un confrate atribuie măgarilor de pe pământ, niște teorii cari defăimează muzica. Notez acest fapt, pentruca să se observe ce deosebire e într'un măgar neinteligent și altul inteligent.

Instrumentele muzicale sunt mai ales tobele, apoi un fel de hornuri cu două găuri, la capătul fiecăruia cu un muzicant. Suflarea ambelor se întâlnește la centru, nasc nodurile cunoscută în muzică și scot sunete. În tobe se isbește cu piciorul de dinainte (ar corăspunde mâinilor damelor).

Că directorul conservatorului din Paris nu s'ar pune în fruntea acestei opere, admit, dar că nici dâșii nu l'ar primi, pot să o jur. Aici trebuie să ai toba tare, să nu ți-o spargă țipetele.

Jocurile lor naționale, precum și portul își are isvorul din însuși constituția corpului. Topăesc un fel

de ciardaș unguresc... Bărbații au patru pantaloni; iar femeile tot fustă.

Pentru a termina descrierea, notez că nu au religie.

Un an am stat la acest popor cu moravuri blânde, care trăește din agricultură și care are desgust pentru carne și apoi am pornit spre noi ținuturi, sărutându-i în bot la despărțire...

AMIAZĂ

Const. Crișan

*S'auden vale la zăvoae
Cosașul coasa cum și-o bate,
Cu lovituri răsunătoare
Ce curg egal și cadențate...*

*Văzduhul stă ca să s'aprinică,
Lumina, — străveziu potop —
Se noadă-n fluturi ce colindă
Și năvălesc pe-un vârj de plop.*

*Stă cumpăna dela fântână
Intrebătoare înspre cer —
Ca o iluzie bătrână
Ce toate jarmecel-e pier.*

*Intreaga fire, insetată
Un strop de ploae par că cere
Rugându se, ingenunchiată,
— Cu umilință și durere —*

CÂNTECE DE TOAMNĂ

Emil V. Gturgiuca

*Rândunele, rânduri-rânduri,
Pierdu se în zarea — albuie,
Nici o barză nu-i în luncă,
Nici un sturz în codru nu e...*

*Peste florile grădinii,
Nopțile își varsă bruma...
Cât pustiu e în pădurea
Ce s'a ruginit acuma!...*

*Din iubirea mea, seninul
A murit... și se destramă
Mii de vise dragi, la glasul
Codrului cu foi de-aramă!...*

*Și îmi fierbe 'n clocot fruntea
De dureri împovărată...
— Doar cu gândul tău, iubito,
Mă mai mângâi câteodată...*

Din novelele lui Sudermann

Mărturisirea

... Oamenii neînșurați sunt de două feluri. Unii, așa numitele „păsări singuratică” se mângâie cu propria lor nenorocire și n'au nevoie de nici o consolare. Ceilalți sunt „amicii căsniciilor”, prietenii de casă. Nu vreau să înțeleg prin aceasta pe omul care vine să arunce mâhnirea în sânul unei familii; vreau să vorbesc despre vechiul coleg de școală, căruia i se zice „unchiul”, care saltă copiii pe genunchi și citește mamei lor foite-tonul din gazetă, sărind cu grije peste părțile prea ușurele.

Cunosc asemenea bărbați, care-și închină viața lor întreagă unei familii, trăind astfel, fără dorințe date pe față, alături de o femeie frumoasă.

Vă îndoiți? Cuvintele: fără dorințe vă pun pe gânduri. Poate aveți dreptate. Dar ascultați...

Am auzit anul trecut o convorbire între doi bătrâni... Cum și cu ce prilej? Să-mi dați voie să păstrez această taină și să vă povestesc numai întâmplarea. Închiiți-vă o sală mare, înaltă, cu mobile vechi, luminată trist de o lampă atârnată în tavan, ca acele de care se slujeau părinții noștri mai înainte de a se fi descoperit petrolul. Cercul luminos care pornea de sus cădea asupra unei mese albe, unde aștepta un serviciu pentru punci, pregătit ca pentru noaptea de Revelion.

În umbra din jurul mesei, cei doi bătrâni șed, obosiți și tremurând, cu ochii aproape stinși de trecerea lungă a anilor. Unul din ei, stăpânul casei, fusese militar. Acest amănunt se cunoștea fără multă greutate, după cravata lui strânsă și corectă, după mustățile lui răsucite, după înfățișarea răsboinică pe care i-o dădeau sprincenile încrunțate. Se sprijinea cu mâinile de speteaza scaunului, ca și cum s'ar fi rezimat în cărji. Stătea nemșcat, ca-și cum ar fi fost de piatră. Numai fălcile i se mișcau mereu, cași cum ar fi avut ceva de mestecat. Celălalt, întins pe un divan, aproape de el, era un bărbat înalt, osos, cu umerii aduși, cu frunte mare, gândi-

Dacă doriți zaharicale fine, cereți

Lloyd 2245

„M-E-L-I-S-S-A”

CLUJ

Tel. 6-48 și 6-65

toare; scotea nori ușori de fum dintr'o pipă care părea că nu mai are mult de trăit. Fața lui brăzdată de creșuri și slabă era încadrată de un păr alb ca zăpada, și în colțul buzelor se pierdea acel zâmbet împăcat, pe care nu-l poate să-l dea înfățișării unui moșneag decât liniștea renunțării.

Amândoi tăceau. În această tăcere adâncă nu se auzea decât pocnetul ușor al uleiului din lampă și pufăitul pipei din care ieșeau norișori de fum. De-odată, din fundul întunecat al odăii, ceasornicul vesti cu glasul-i răgușit unsprezece ceasuri.

— E ora când ea pregătea deobicei punciul, zise omul cu fruntea gânditoare.

Vocea-i era încetă și tremura puțin.

— Da, repetă celălalt, e ora... Vorbea aspru, ca-și când ar fi rămas în vocea lui ceva din ecoul comenzilor militare de-odinioară.

— N'aș fi crezut, ca viața să fie atât de tristă fără ea, urmă cel dintâi.

Stăpânul casei făcu un semn din cap și fălcile-i își continuă mișcarea.

— De patru zeci și patru de ori ne-a pregătit punciul de revelion, reluă vorba celălalt.

— Da, sunt patru zeci și cinci de ani de când stau la Berlin, și de când tu ieși oaspele obișnuit al acestei case, zise soldatul bătrân.

— Anul trecut, pe vremea asta, urmă cel dintâi, eram încă fericiți împreună. Ea stătea acolo, în fotoliul acela și împletea la ciorap pentru fiul ei cel mare, Paul. Se grăbea, căci voia să-și isprăvească lucrul înainte de miezul nopții. Și într'adevăr l-a și sfârșit. Apoi, am băut și am vorbit foarte liniștit despre moarte... Peste două luni, ne-a lăsat. Îți aduci aminte, că eu am scris o carte despre „Veșnicia Ideii”. Nu ți-a fost pe plac; n'ai putut s'o suferi niciodată. Ei bine, de când a murit nevasta ta nu mai pot s'o sufer nici eu. Ideia lumii întregi nu mai face, pentru mine, nici o lăscăie...

— Da, era o femeie excelentă, zise bărbatul. În totdeauna s'a îngrijit de mine; când serviciul mă silea să mă scol la cinci dimineață, ea era în picioare, înaintea mea, ca să-mi servească la timp cafeaua caldă... Dar, avea și ea defectele ei, și când, de pildă, începea să discute filozofie cu tine...

— N'ai înțeles-o niciodată, murmură celălalt. Și, printr'o mișcare a

buzelor arată ceva ca o mână, 1e-pede stăpânită însă.

Privirea lui rămase totuș tristă, ca și cum conștiința sa i-ar fi fost apăsată de o greșală. După o clipă de tăcere reînțepu:

— Să vezi, Franz; trebuie să ți povestesc ceva care mă chinuiește de multă vreme, un lucru pe care n'aș putea să-l duc cu mine în mormânt...

— Haide, nu mai face atâtea mof-turi, zise stăpânul casei, trăgând liniștit din pipă.

— Într'o zi s'a petrecut între ne-vastă-ta și mine ceva care...

Bătrânul soldat lăsă pipa din mână și se uită țintă în ochii prietenului său:

— Haide, doctore, nu glumi, îi zise.

— Din nenorocire vorbesc foarte serios.

— Nu cumva vrei să zici că ră-posata mea soție mi-a fost necred-incioasă?

— Nu ți-e rușine, Franz? Era curată ca un înger. Vinovatul ești tu, și sunt eu. Ascultă. Sunt de atunci patruzeci și trei de ani. Fusesei înaintat căpitan și trimis la Berlin. Eu eram profesor la Universitate. Pe vremea aceea erai un om de... petreceri, știi...

— Hm! făcu stăpânul casei, ridicând o mână tremurătoare și răsucindu-și vârful mustății.

— Era pe vremea aceea o actriță frumoasă cu ochi mari negri, cu dinți albi, mici... Îți aduci aminte?

— Ei, cum să nu mi-aduc aminte? li zicea Bianca.

— Îți înșelai nevasta și ea te bănuia. Dar nu ți-a spus nimic. Și-a ascuns durerea. Tu n'ai priceput nimic. Eu însă am băgat de seamă totul. Am avut curajul s'o întreb, am rugat-o să-mi spună care e cauza mahnirei ei, care i se citea pe față. Ea îmi surâse, răspunzându-mi că nu se simțea tocmai bine. Îți aduci aminte: Fiul tău Paul era născut de curând.

„Sosi ajunul Anului nou. Venisem, ca de obicei, pe la opt seara. Ea ședea și broda. Eu luasem o carte să citesc, așteptându-te. Dar tu nu veneai. O văzui nelliniștită, și începu să mă nelliniștesc și eu. Un ceas trecu, apoi altul. Tu tot nu veneai. Știam bine unde erai. Mă femeam să nu ulți, în brațele acelei femei ora miezului nopții, care se apropia... Ea lăsă broderia; lăsași și eu cartea. Deodată, văzui o lacrimă strălucindu-i printre gene și rostogolindu-se... Mă ridicai în

PE DRUMUL MEU DE AUR...

Const. Goran

*Pe drumul meu de aur am plecat...
Cu ochii înfloriți în sărbătoare
Cu sufletul de-amurguri frământat
Așa cum se frământă o vâltoare...*

*Pe drumul meu de aur am plecat...
Și'n jurul meu, morminte albe cresc...
O! cine poate, mâine, ca să știe
Pe care țărături am să poposesc
Mănat de suflet ca de-o vijelie!*

*Pe drumul meu de aur am plecat...
Și cresc mormintele săpate'n zore
Și'n ele dorm cei ce-au căzut visând
Ucși de o sălbatecă chemare
Pe-acelaș drum, pe care merg cântând!*

grabă, să alerg să te caut. Mă simteam în stare să te smulg de lângă femeia aceea. În aceeași clipă ea se ridică, chiar din locul acesta, pe care stau acum. — „Unde vrei să mergi” mă înrebă, și pe fața ei deslușeam o spaimă nespusă. — „Vreau să mă duc să caut pe Franz” îi răspunsei... Atunci, ea îmi strigă: — „Pentru Dumnezeu, rămâi cu mine, cel puțin dumneata nu mă lăsa...”

„Aruncându-se asupra mea, își întinse mâinile pe umerii mei și-și ascunse la pieptul meu obrazul scaldat în lacrimi. Simții un fior străbătându-mi tot trupul, căci nici odată până atunci o femeie nu se apropiase așa demult de mine. Totuș, isbutii să mă stăpânesc și îmi dădui silința s'o consolez. Avea atâtea nevoie!..

„Peste câteva clipe ai venit și tu. N'ai băgat de seamă turburarea mea. Obrazul îți ardea, și în ochii tăi se deslușea oboseala pe care ți-o lasă beția dragostei...”

„Din noaptea aceea a Anului nou, înțelegi, s'a petrecut în mine o schimbare care mă îngrijora. Din clipa în care simțisem pe gâtul meu brațele ei rotunde și respirasem parfumul părului ei, în fața privirilor mele arzătoare se arăta, frumoasă, răspândind în jurul ei iubirea, — femeia. Îmi ziceam, că sunt un netrebnic, un trădător, ca să încerc o împăcare cu conștiința mea, m'am hotărât să te despart de aceea pe care o iubeai. Din fericire, aveam oarecare avere. Ca să se învoiască la despățire, Bianca ta a primit banii pe cari i-am oferit, și...

— Mii de bombe! Întrerupse prietenul, surprins. Va să zică, din pricina ta mi-a scris scrisoarea aceea mișcătoare de adio, în care-mi spunea că trebuie să renunț la dragostea mea, cu inima sfâșiată de această nenorocire...

— Da, din pricina mea. Dar ascultă ce s'a petrecut mai departe. Cu banii pe care-i jertfisem credeam că-mi răscumparasem odihna și liniștea. Dar n'a fost așa. Gânduri nebune îmi zăpăceau mintea. Ca să mă limpezesc m'am aruncat în cercetările mele filozofice. Dar pacea tot nu mi-am găsit-o.

„Un an s'a scurs astfel. Noaptea Anului nou veni iarăș. Și iar m'am găsit cu ea în acelaș loc, aici. În seara aceea, tu erai acasă, dar dormeam întins pe canapeaua din odaia de alături. Te întorsesăși ostentiv, după un banchet vesel la club. Eu stăteam lângă ea, cu ochii întinși asupra privirilor mele, când *amintirea* năvăli în sufletul meu, cu o putere de neînvinș...” Încă odată, o singură dată, mai voiam să simt capul ei pe umărul meu, s'o strâng în brațe, apoi să dispar...

„Privirile ni se întâlneau și mi se păru că zăresc în ochii ei o lumină de înțelegere tainică... N'am putut să mă mai stăpănesc și m'am aruncat la picioarele ei, ascurzându-mi obrazul aprins în cutele rochiei ei... Două clipe am stat, poate, așa, când simții asupra creștetului meu mâna ei rece și auzii un glas blond care-mi spunea: — „Curaj, prietene...” — „Da, curaj, nu trebuie să înșelăm pe omul care doarme plin de încredere în odaia vecină...”

„Și m'am ridicat, uitându-mă zăpăcit în jurul meu. Ea luă o carte de pe masă și mi-o întinse. Am înțeles-o. Am deschis cartea și am încercat să citesc. Ce-am citit, nu știu... Literile îmi jucau înaintea ochilor...”

„Cu toate acestea, furtuna din inima mea se potoli încetul cu încetul și când bătu miezul nopții, după ce tu veniseși să ne facem urările obișnuite, mi se păru că acea clipă primejdioasă era departe, și că toate dispăreau în trecut...”

Di ziua aceea, încetul cu încetul, mi-am redobândit liniștea. Anii s'au perindat, copiii tăi au crescut, s'au căsătorit, iar noi trei am îmbătrânit. Eu n'am încetat însă de a iubi, căci nu mi-am putut ucide dragostea. Dar am început s'o iubesc altfel, dorințele pământești s'au risipit, și în locul lor a crescut o tovarășie sufletească... Tu râdeai totdeauna

când ne auzai filozofând... Dar, dacă ai fi simțit cum sufletele noastre se contopesc atunci într'unul singur, fără îndoială ai fi fost gelos.

— „Și acum, — ea a murit. Poate că până la Anul nou care vine, ne vom duce și noi pe urma ei. Mi s'a părut, deci, că sunt dator să mă destăinuiesc și să-ți spun: — „Franz, am greșit odată față de tine, iartă-mă”.

Întinse mâna prietenului său, cu o privire rugătoare. Dar acesta, morocănos, îi răspunse:

— Toate astea sunt mofturi... Ce fel de iertare să-mi ceri? Taina ta, pe care crezi că mi-o desvălui acum, o știam demult. Ea însăși mi-a povestit totul, încă de-acu patruzeci de ani. Prin urmare, pot să-ți spun și eu, la rândul meu, pentru ce-am fost un mueratic până aproape de bătrânețe. Fiindcă îmi mărturisise, tot atunci, că tu ai fost singura ei iubire, în toată viața...

Trad. de A. H.

REDAȚIONALE

Rugăm pe celtorii nostri să aibă amabilitatea a întregi imprimarele atașate acestui număr și a ni le retrimite cu cea mai mare grabă, pentru a le putea utiliza încă înainte de Crăciun.

Proximul număr al revistei „Cosinzeana” va fi număr dublu de Crăciun și se va trimite chiar în preajma sărbătorilor. Colaboratorii nostri sunt rugați a-și trimite fără întârziere contribuțiile pentru acest număr.

CULTURALE.

Șezători de altă dată. — „Societatea Scriitorilor Români” pornește într'un turneu de șezători literare prin Ardeal, începând cu Clujul, unde, în seara de 30 Noiembrie, d. Octavian G-ga, noul președinte al societății va ține o conferință despre menirea scriitorilor. Dnii Brătescu—Voinești, Cincinat Pavelescu, I. A. Basarabescu, Nichifor Crainic, Victor Eftimiu, și alți poeți și literați mai tineri vor citi din operele lor. Primăria Clujului a și întocmit programul pentru primirea simpaticilor oaspeți, fixind cu prevedere ordinea discursurilor la gară și locul înveștăbilului banchet.

Vom reuși oare să biruim, printr'o caldă apropiere, această fatală răceală protocolară? Vor ști solii scrisului românesc să rupă zăgazul convențional care se stab lește între un domn în redingotă, care cetește, și o sală pestriță, care ascultă? Veți ști lege, a doua zi, rostul acestei manifestări de artă care nu poate să fie, cu toate aceste numai un spectacol?

Nu știm... Ne îngăduim însă, cu acest prilej, să ne reamintim șezătorile de altă dată. Era numai cu câțiva ani înaintea războiului. Au venit și atunci, de dincolo de Carpați, trimișii „Societății Scriitorilor Români.” Au fost primiți pretutindeni în haine sufletești de sărbătoare. Cuvântul lor era ascultat cu religiozitate, ca o inspirată profeție. Rostul lor militant era priceput, printre rânduri, cu o intuiție precisă. Ei erau prăvestitorii unirii, ei mărturiseau prin însăș prezența lor nădejdi tainice și gânduri înfrățite.

Vremurile acele au trecut. Și cele vizate s'au îndeplinit. Să ne fi schimbat până într'atâta, încât nu ne mai regăsim inima de-atunci? Suntem, noi alții, sau crainicii gândului românesc nu mai găsec drumul spre inima noastră? Nu mai sunt idealuri noi dinaintea noastră? Am ajuns, oare, pe culmea de unde nu mai există năzuință?

Așteptăm cuvântul scriitorilor.

Ana Voileanu. — În vreme ce Fundația culturală principele Carol, abătându-se puțin dela gândurile întemeietorilor ei, ia asupra ei un inutil rol de impresar și plimbă prin Ardeal, sub auspiciile ei compozitori maghiar, violiniști indieni

și pianști cehoslovaci, o tânără artistă transilvăneană, modestă și grațioasă, se va înfățișa înaintea publicului clujan ca să facă încă odată dovada geniului artistic românesc. Domnișoara Ana Voileanu, profesoară de pian la Conservatorul din Cluj, nu e încă destul de cunoscută publicului din Capitală, și acesta e unicul său cusur. Peste hotare, admirabilul său talent a găsit însă o apreciere mai mult decât măgulitoare. Gazetele din Berlin, după concertul pe care l-a dat acolo, au salutat-o dela început ca pe una din cele mai bune interprete a lui Bach. Aici, la noi acasă, a cucerit demult o unanimă admirație pentru robila sa siguranță muzicală și pentru interpretarea profundă a marilor capo d'opere. Cazul domnișoarei Ana Voileanu ni se pare un simbol, de aceea îl relevăm cu deosebită atenție. Ardealul trebuie să-și arunce în larg, bogățiile sufletești, rămase până acum cam în umbră... Să ne desgroapăm comorile!

Pe scara norocului. — Am avut norocul să auzim din nou, serile trecute, pe tenorul Traian Grzăvescu. Nu sunt decât doi ani, de când fericitul cântăreț de astăzi apărea pe scena Operei române, lansând splendidele sale note făcute în fața unui modest public provincial. D. Popovici-Beyreuth îl trata uneori cam aspru. În 1921 fusese încă numai un modest corist! Astăzi, Grzăvescu are la activul său câteva succese răsunătoare (putea oare să aibă altele, cu vocea lui?) pe scena Operei din Viena, și se pregătește să treacă Oceanul în mult râvnită patrie a dolarului. Înainte de a pleca, și-a adus aminte de locurile de unde și-a luat sborul, și a venit să cânte la Cluj. Spre regretul nostru, am fost siliți să-l ascultăm de data aceasta la Teatrul maghiar, unde i se plătește 40 mii lei pe fiecare seară. La D. Popovici-Beyreuth avea o leafă de 5000 lei pe lună... Norocosul tenor a declarat la gazetă, că s'ar fi dus și la București, dar d. Georgescu, directorul Operei de acolo nu i-a oferit decât 6000 lei de fiecare reprezentație. Oh, cifrele!... Pentru ce nu le-a uitat d. Grzăvescu, cel puțin când a trecut granița ca să se întoarcă în țară? Să nu se supere nimeni, dar nouă ne miroase aici a puțin parvenitism. Noroc, că artiștilor li se iartă multe!...

Ca la noi la nimeni. În frumoasa sa cuvântare din Aula Universității din Cluj, dl prof. Iorga vorbind înaintea unui public imens despre „istoria universală“, în treacăt a adus vorba și despre meșteșugul zidirii la Români. Comparând subț un vâl străvezii de ironie fină noua catedrală ce se ridică măreață în inima Clujului, cu frumoasele biserici și mănăstiri pe cari domni cucernici le ridicau din piatră întru amintirea unei biruinți sau întru iertarea păcatelor, a spus că nicăieri — deși a umblat multă lume — nu a văzut o biserică din beton armat, așa cum se face la Cluj. Ne având teamă că păreții se vor surpa ca în legenda Mănăstirii Argeșului, Manole cel modern poate ridica zid peste zid, turn peste turn până în norii cerului. Va putea astfel să înalțe

„Mănăstire 'naltă
Cum n'a mai fost altă“

dar din ea nu va mai respira arta superioară a pietrii meșteșugit și trudnic cioplită cu flori și steme domnești, a bolților măestrit îmbinate, a brăurilor de adevărată dantelă în piatră sau a turnurilor subțiri și elegant înălțate. Vom avea deci ceva asemănător nu frumoaselor noastre biserici de tradiție națională, ci uriașelor „sgărie noui“ americane cari sunt făcute numai pentru comoditatea trupului nu și pentru înălțare sufletească. Ceea ce nici un oraș românesc nu are — afară de Alba-Iulia catedrala încoronării ridicată în 2—3 luni — biserică și încă catedrală de beton armat, va avea Clujul. Vom avea noi.

Și iată de ce în fruntea acestei fugare înșelări am pus cunoscutele cuvinte de mușcător-dureroase constatări: „Ca la noi la nimeni“.

T. B.

Brezănu la Cluj. Marele nostru artist Ion Brezănu va fi oaspele Clujului două seri de-arândul. El va juca celebrele roluri din Sylok și Tig-nul Baron, dând astfel prilej și Românilor Clujeni ca să-i cunoască măiestria desăvârșită cu care a interpretat atâtea roluri pe scena Teatrului Național din București. — E de prisos, credem să mai adăugăm, că am dori să-l vedem în Ardeal cât mai des pe ilustrul nostru artist, care este o podoabă a scenei române.

POLITICE

Un om politic pribeag. — D-l Ștefan Radici, șeful republicanilor croați, își părăsește țara pentru a doua oară, căutând refugiu în străinătate. Deocamdată a poposit pe marginea lacului Genevei, în Elveția. Dar, e mai mult ca probabil, că va lua în curând drumul Moscovei, unde-l așteaptă d-l Smirnov, președintele așa numitei Internaționale țărănești cu brațele deschise.

Mișcarea autonomistă din Croația alunecă astfel pe povârnișul aventurii. Noul guvern dela Belgrad, în fruntea căruia s'a așezat din nou bătrânul patriarh al politicei pansârbești, d-l Pașici, a ordonat arestarea fugarului. D. Radici va fi dat în judecată pentru trădare de patrie, având să răspundă pentru acțiunea sa separatistă și anti-dinastică, și va fi, de-abună seama, osândit în lipsă. Pribeagul fruntaș politic va aștepta să se întâmple schimbările dorite de el, adică revoluția, pentru a se putea întoarce acasă. Dar cine știe dacă speranțele sale se vor îndeplini? Poporul croat va prefera, poate, să-și realizeze revendicările pe calea unei bune înțelegeri, respingând ideea violenței primejdioase pentru toți.

Întâmpările din Jugoslavia ar putea să servească drept pildă și altora. Soarta d-lui Ștefan Radici își are tălcul ei. Partidele politice, oricât ar fi de îndrăzneță doctrinilor, primesc o completă îndreptățire, din clipa în care ele se pricep să se pună de acord cu evoluția firească a țării unde s'au născut. Iată pentru ce partidul laburist al d-lui Mac Donald, care e un partid socialist, a reușit să ajungă, măcar vremelnic, la conducerea Angliei tradiționaliste. D. Radici a fost silit să fugă, și partidul țărănist din Croația va fi dizolvat, pentru că autonomiștii dela Zagreb n'au priceput acest adevăr. În loc să creeze un partid politic pregătit cu realitățile clipei și gata de muncă, au dat naștere unei agitații sterpe și unei periculoase răscoliri de patimi. Prietenii dela București ai d-lui Radici ar avea prilejul să ia aminte...

Sterilitate parlamentară. Am ajuns în ajunul vacanței Crăciunului și nu suntem în măsură să încreștăm pe răbojul nostru niciun rod vădit al sesiunii Corpurilor

legiuitoare. În afară de palpitanta chestiune a pașapoartelor, care a fost punctul culminant al scandalurilor dela Cameră, și care se discută acum mai mult în cabinetul judecătorului de instrucție; în afară, apoi, de câteva discursuri, aproape toate inutile, la lunga desbatere asupra Mesajului regal, Parlamentul dela București nu ne-a oferit nimic. Nu ne-am prezentat cu sacul, la pomul, foarte pușin lăudat, al legiferării liberale. Dar nici cele mai slabe iluzii asupra culesului nu s'au îndeplinit. Nici proiectul de buget pe anul viitor nu s'a depus, deși nu mai e decât o lună până la aplicarea lui, nici legea electorală cea nouă nu s'a arătat, deși a fost anunțată, nici reforma administrativă nu se cunoaște, deși a fost făgăduită.

D. Ion Brătianu știe că aceasta va fi ultima sesiune parlamentară a guvernării sale. De aceea, nu se grăbește să-și voteze legile cerute de aplicarea Constituției. Partidul liberal câștigă astfel timp. Dar ce câștigă țara?

„Acțiunea românească”. Avântul, pe care l-a luat în ultima vreme mișcarea pentru mântuirea ideii naționale, a dat naștere încă de-acum un an printre intelectualii din Ardeal, în majoritatea lor profesori universitari, unei grupări intitulată: „Acțiunea românească”. Inițiatorii și conducătorii acestei grupări au organizat câteva frumoase întruniri publice, în care s'a vorbit cu multă inimă despre primejdia invaziei străinilor, și aveau de gând să țină în iarnă aceasta mai multe conferințe la Cluj, lămurind o seamă de probleme în legătură cu însăși existența noastră ca neam. Înțelegând apoi datoriile sale față de menținerea ordinii, guvernul a interzis aceste conferințe, deși vorbitorii anunțați, profesori universitari, avocați și medici de frunte, prezentau toate garanțiile seriozității. Acum de curând „Acțiunea Românească” a făcut să apară și o revistă, purtând același titlu, la care colaborează până acum dnii Valeriu Roman, Valeriu Pop, I. Cătuneanu, dr. Iuliu Hațieganu, Ion Istrate și alții. Noul organ de apărare națională se înfățișează în excelente condiții redacționale, și nădăjduim că dreptul la viață va fi înțeles de publicul nostru cetitor.

DIFERITE

Afacerile, mai întâi! Teatrul Friederiksberg din Copenhaga e condus actualmente de marele actor Emil Wolf. Operete, drame, comedii toate se bucură la acest teatru de o egală favoare, și pentru a pregăti programul de iarnă, Wolf și-a alcătuit repertoriul. Dar iată că d. Jørgensen, proprietarul teatrului, ceru să vadă și el piesele cari vor fi jucate în cursul stagiunii, ca să-și dea părerea. Le încărcă pe toate în automobil și plecă spre casă cu volumul, să le studieze.

A doua zi se întoarse la teatru, și, cam încruntat, le așeză pe masă în două vrafuri inegale.

— Piesele acestea, zise el, mângâind preteneste vraful cel mai mic, poți să le joci. Câte despre acestea, — și degetul său arătător, se îndreptă sever spre vraful cel mare, — nu le vei reprezenta în teatrul meu.

— Și pentru ce? se răsti actorul. Mi se parecă nimeni nu poate să judece mai bine ca mine valoarea...

— Nu e vorba de asta, răspunse Jørgensen. Dumneata joci pe scenă, ce-ți pasă, dar eu ce fac cu bufetul? Nu vreau ca asta să primejduiască negoțul meu. Pentru ce să pierd eu, pentru că dumitale îți vine bine să joci piese în trei acte, pentru cari nu se face pauză decât de două ori?

Wolf cedă, și iată pentru ce bunul public din Copenhaga nu ascultă la teatru să decât drame sau operete cari îl silesc să-și potolească foamea sau setea, la bufet, cel puțin de trei ori pe seară.

Gloria care rămâne. — Contesa Karolyi, soția contelui Mihai Karolyi, fostul președinte al republicii maghiare, trăiește în momentul de față într'un mic hotel din Londra. Această femeie, una din cele mai celebre frumuseți ale Europei, se străduiește în momentul acesta să-l convingă pe amiralul Horthy să-i înapoieze bijuteriile sale rămase la Budapesta. Avera contelui Karolyi a fost, după cum se știe, confiscată, dimpreună cu podobeale nevastei sale.

Aceasta a trecut de-atunci prin grele încercări, și-și amintește cu melancolie mândria ei grofescă de-altădată. Dar, femeile deșteaptă după cât se pare, știe să amestece în regretele sale și puțină amără-

ciune ironică. Deunăzi, contesa Karolyi a povestit unui ziarist următoarea anecdotă:

Bunicul contesei, faimosul ministru Iuliu Andrassy, care a reprezentat Austro-Ungaria la congresul dela Berlin, în 1878, ridicase împotriva sa indignarea tuturor magnaților din pricina legăturilor de prietenie pe cari le avea cu celebrul pictor ungar Munkacsy, autorul tabloului vestit: „Cristos înaintea lui Pilat”.

Andrassy, plictisit de imputările cari i se făceau de către prietenii săi, îi întrebă într-o zi: „dacă știau cine a fost Rafael.

— Se înțelege! Ce întrebare!

— Da, știți, răspunse vesel Andrassy. Dar ați fi foarte incurcați, dacă ar trebui să-mi spuneți cine era ministrul Afacerilor străine pe timpul lui Rafael.

Gloria oamenilor politici trece; a artistului rămâne.

Propagandă originală. În vremea din urmă, f. mele nemulțumite numai cu rostul lor din jurul bucatăriei și cea mai sfântă chemare a lor: creșterea copiilor, au luptat, și pentru drepturi politice. După mari greutăți, în unele țări, ca de exemplu în Anglia, au izbutit să câștige aceste drepturi. Pentru a-și avea și ele deputații lor în cameră, în timpul algerilor multe din ele cutreerău țara făcând propagandă între femei. Acum într'un ziar, la „pag na femeii” vedem o interesantă fotografie a unei propagandiste cu totul originale: „Miss Gwen Wentworth care — reproducem întocmai după ziar — s'a distins în recente alegeri din Anglia, prin propaganda sa printre femeile alegătoare”, cutreerând țara „în automobil și pe cal, ținând discursuri și făcând menajul mamelor cu copii, duse la vot”. Curioasă și originală propagandă. Nu-i așa? Femenistele noastre ar face-o asta? Și cu tote că în Anglia se face, totuș dintr'un articol din aceeași „pagină a femeii” aflăm că din „nouă femei alese în parlamentul trecut, nu sunt decât patru în cel actual”. Lucru și mai curios. Se pare că nici între femei nu a trezit ecou chemarea originalei propagandiste... T. B.

Cele mai mari biserici din lume. Cele mai vechi și mari biserici sunt din veacul 11 și 12, zidite

În stil roman, iar cele mai frumoase s'au zidit în veacul 13-lea. Stilul roman are arcuri largi și rotunde și turnurile grele, stilul gotic are arcuri înguste, ascuțite și turnuri lungi și fuguiate. În stil roman sunt zidite bisericile catedrale din Paris (Notre Dame), Roma (Sf. Petru) în care încap 45000 de oameni, domul din Canterbury în Anglia, catedrala Sîn Paul din Londra cu loc pentru 25000 oameni, Bazilica din Buda-pesta. În stil gotic sunt zidite catedrala din Reims, cea din Amiens, biserica din Rouen (Franța), domul din Milano în care încap 38000 oameni, domul din Köln (Germania) pentru 30000 oameni, cel din Bruxella (Olanda) și catedrala din Strassburg de 142 m. înaltă. Cea mai înaltă biserică e cea din Ulm în Germania cu 162 metri, iar cea mai mare e biserica Sf. Petru din Roma. Lângă aceste se înșirue ca frumuseță bisericile noastre din Iași, cea din Argeș și catedrala din Cluj care se zidește acum și va fi una din cele mai frumoase biserici din Europa.

Mic tratat de iubire. Piața literară a Angliei înregistrează apariția unei interesante cărți asupra celui mai firesc sentiment omenesc, care este iubirea. În 12 lecțiuni autorul elegantului volumaș de proză face cu iscusință teoria dragostei și dă bogate amănunte și povețe pentru cei ce ar dori să devină stăpâni pe inima unei femei, sau viceversa pentru încântătoarele și mai puțin încântătoarele femei, care ar dori să-i fure inima vreunui bărbat. Înregistrând acest fapt, în chip firesc ne întrebăm: pe când apariția unei asemenea cărți și la noi? Ea ar fi utilă, fără îndoială și ar avea desigur, mai mulți cetitori, decât un tratat de — filosofie de pildă.

Scrisori dela Redacție.

V. M. Spațiul restrâns al revistei nu ne mai îngăduie să publicăm un timp oare care romane și alte lucrări mai lungi. Poeziile le-am citit cu atenție și am găsit în ele frumoase accente, — dar păcat, că sunt și unele versuri mai slăbuțe, care nu ne îngăduie să le putem utiliza.

B. Gr. Acelaș răspuns ca la V. M.

S. A. „Corbii” și „Măntreabă sălcămul” sunt poezii de amator, din care nu se poate încă desprinde cu claritate talentul. Mai încercați cu toate acestea!

Împilat-Movilă. Genul celei intitulată „Alinare” ne convine, dar trebuie să scrieți mai îngrijit și dulce.

Aurora Popa. Nepublicabilă

A. I. Ulrich subofițier adm. Am primit banii și sunteți în regulă cu plata până la 1—1—1925.

Nenoroc. Nu merge nici cântecul de toamnă. Versurile păcătuiesc și n'potrivea ritmului și-a rimei. Adresa fratelui D-tale n'o mai avem. De obicei noi trimitem de probă un singur număr.

I. Simionescu: Casa. Cartea Rom. 3 lei.

C. Gh. Bradeșanu: Electricitatea atmosferică. C. R. 3 lei.

Ilie Morlova: Cultul legume'or, ed. II. C. R. 40 lei.

Archibald: Impresii de căldătorie: Paris—Reims—Verdun—Mărăști—Mărășești. Preț 30 lei.

Alexandri: Poesii populare. Cartea R. 2.50 lei.

D. Bolintineanu: Legende istorie. C. R. 2.50 lei.

I. Simionescu: Calendarul Gospodariilor pe 1925. Preț 15 lei.

M. Lungianu: Însăilări, însemnări, icoane și povestiri. Ed. Cartea Rom. Ediția 4-a. Preț 32 lei.

Al. Odobescu. Opere complete, vol. I. Ediția III-a. Cartea Rom. 60 lei.

Ing. A. Casetti: Locomotiva. C. R. 9 lei.

I. Simionescu: Finlanda. C. R. 3 lei.

Publicații noi.

Vasile Ion Farca: În drum spre casă, Preț 50 lei. Note de drum din America.

„Acțiunea Românească” anul I. Nr. 1 și 2. Abonamentul 200 lei pe an. Apare în Cluj.

Căpitan Gh. Beleuță: Prima sută de păreri asupra pericolului jidovesc, 12 lei. Unirea Cluj.

I. Simionescu: Bucovina. Cartea Rom. 3 lei.

Comandați

Calendarul „Lumea și Țara”!

Este plin de ilustrații și de povestiri alese. Cel mai frumos și mai ieftin calendar din Ardeal :-: :-:

Preț 12 franco
Lei

Trimes recomandat 14 Lei

Cine comandă 10 bucăți le capătă pentru numai 10 Lei bucata

Trimiteti banii înainte, căci cu ramburs nu se trimite!

SE APROPIE ANUL NOU ȘI

**BĂNCILE,
NEGUSTORII, MEDICII,
ADVOCAȚI**

AU NE APĂRATĂ LIPSĂ DE UN

JURNAL DE TERMENE

în care să-și noteze zilnic însărcinările, observațiile și alte chestiuni.

CEL MAI BUN JURNAL DE FELUL ACESTA ESTE

JURNALUL DE TERMENE

TIPĂRII DE

IMPRIMERIA Dr. BORNEMISA DIN CLUJ, PIAȚA CUZA VODĂ 16

Costul unui exem. Lei 80 franco. - La o comandă de 10 buc. se acordă 25%, reduc. din preț!

1228

Emilian Stoica, protopop
jud. Târnava-Mare

Cohalm

!!
ABON.

pt. săteni foaia popo

„LUMEA ȘI ȚARA“Adresa: Cluj, Piața Cuza Vodă 16
Numeri de probă gratuit!Cadoul cel mai frumos pe care-l
puteți face unui prieten,
rude sau cunoscut, este
o colecție din re-
vista bilu-
nară**„COSINZEANA“**cu sute de ilustrații,
poezii, nuvele, schițe
romane, articole și
flori de-o zi.Colecția din anul 1922 costă
120, cea din 1923 — 150 Lei.

LIQUEURS

Bogsza**Cetiți****DOUĂ IUBIRI**

poezii lirice

de

Radu MărgeanSe capătă la Administrația revistei „Cosinzeana“.
Prețul 10 lei franco.**Prompt****Frumos****ieftin****furnizează****institutelor și****particularilor****Tipografia Dr. Bornemisa****Cluj, Piața Cuza Vodă, 16 Cluj.****!** Comenzi venite prin poștă
se execută cu precădere! **!**